

AMICULU FAMILIAR

Apare una-data in septemana — Dominec'a. Pretinlu de pronumeratiune pre unu anu e 5 fl., pe unu semestru 2 fl. 50 cr., pentru Romanii si Tierile latine pre unu anu 13 franci — lei noi, pre unu semestru 7 franci — lei noi.

Catra femeile romane din Selagiu.

— 17/29 Augustu 1880. —

Erá nópte fora stole, Selagiu mandru, 'n giuru de tine;
N'aveai decâtu unu lucéferu. — Dar' cu 'nctulu diu'a vine,

Diorile-ti pe ceriu zimbescu . . .

Ve salutu, femei romane din Silvani'a manósa!

Cáci unirea, zelulu vostru, suntu acele diori frumóse
Ce pe bolta eu zarescu.

Salutare! blánde radie, ce voiti in contopire
Giuru de voi a dá lumina, si din lung'a amortire
P'adormiti a-i desceptá;

Convenirea voastra 'mi-spune, c'ale lui Traianu nepóte
N'au uitatu de-a loru chiamare, la unu scopu maretiu cu tóte
Vreu de adi a conclucrá. —

O! de-amu dá odata man'a se lucrámu toti in unire!
Cáci unirea-i calea santa, ce conduce la marire,
Prin ea slabii devinu tari . . .
A-ti vediutu prin vái nesipulu cum 'lu-pórta-ori ce suflare?
Dar' unitu candu e 'ntr'o stanca, a-lu misicá nu suntu in stare
Nici orcane cátu de mari! . . .

Te-am iubitu, scumpa Silvania, totu-de-a-un'a cu ardóre,
(Pe-alu teu ceriu frumosu zarit'am prim'adata mándrulu sóre,
Tu ai fostu léganulu meu):
Dar iubirea-mi pentru tine adi cu multu e mai ferbinte,
Decându vedu cá-a' tale fice mergu cu stégulu inainte
Si-a pasí in lupta vreu.

Lupt'a, ce-o luptámu de seculi pentru limba, esistintia,
C'o vomu pierde n'am adi teama! a dusimaniloru silintie
For' de fiuctu voru remané:
Cáci in tine, Selagiu mándru, in a tale brave fice
Romanimea-amenintia de sagete inimice
Are-unu scutu, o sentinea.

Sentinela mica 'n sine, mare totusiu in valóre:
Stándu la panda 'n loeclu unde lips'a e mai ardiétóre
Si primejdi'a mai grea; —
Ér' esemplu-i pe cáti inca va trezi la conclucrare!
Cándu femeile se lupta: ah, se dórma 'n nepasare
Ce barbatu ar' mai puté? . . .

Deci luptati sub stégulu vostru, femei brave, cu bravura!
Si pe stégu scrieti devis'a: „Naintare in cultura“,
Romanismulu propagati!
Esistintia nationala, limb'a dulce stramosiésca,
Scumpe-averi, de cari dusimánii vreu adi ér' se ne lipsésca:
Cu zelu santu se le-aperati!

Lumináti prin intunerecu, dalbe radie 'mpreunate!
Dór' cerésca-ve lumina cu incetulu va strabate
Si la cei nepasatori
Din Marmati'a vecina, din Bihoru, din Satulu-Mare,
Si-i va face, de pe calea ce conduce la pierdiare,
A se 'ntorce cu fiori . . .

Incalditi prin zelulu vostru, cá sórele cu-a' lui radie,
Desceptándu din somnu la lucru pe toti cei ce dormitéza
In egoismu cufundati;
Cà Femei'a e destinulu, ce urzesce inainte
Inflorirea séu perirea, viitoriulu unei ginte:
Ast'a 'n veci se n'o uitati!

Ba in sufletu se vi-o 'nscietu nu numai voi, selagiene,
Ci-ale Romei fice tóte! Fiti Corneliu, fiti Elene,
Si-atunci noi amu triumfatu:
Vomu avé mii Grachi si Stefani . . . vomu scapá de suferintie . . .
Ér' voi veti lasá pamentulu cu frumós'a consciintia,
Cà din morti prin zelulu vostru unu poporu ati re'nviatu.

ROMANIA' A IN ANULU 1848.

Amentiri si episóde de caletoria.

D.-lui ***

In Carantina la Giurgiu, Mercuri 28.

De ieri, mic'a mea curte nu se mai golesce. — Visitatorii vinu si esu mereu, mai alesu visitatóre. Póte cá semeni cu d-n'a de Sevigné dupa-ce jucá menuetu cu Ludovicu; dar' mai tóte mi-au parutu incântatóre. Suntu impovoratu de propuneri, de invitatiuni; toti ar' dorí cá se remanu la Giurgiu. Ce se me ducu la Bucuresci? Choler'a a isbucnitú acolo si revolutiunea e si mai mare decâtu choler'a. Banuescu pe aceste placute persóne de a nu avea prea mari aplecári pentru nóu'a stare de lucruri, si Giurgiu 'mi pare a fi Coblantz alu emigratiunei valace. Nu face nimicu, totu ce vediu me incânta, si 'mi vine se strigu: Ce tíera frumósa!

— Aceeasi di. —

Unu impiegatu alu lazaretului a venitu si mi-a cerutu list'a esacta a rufeloru mele, a haineloru, a cartiloru etc. A trebuitu se-i spunu câtí bani aveamu, câte parecí de ciorapi, de pantaloni, de camesi. Inchipuiti-ve in loculu meu una lady rusinósa? Dar' de vreme ce tóte se petreceau cu o mai mare politetia, voi se cunoscu motivulu. Mi se spuse cá erá de fric'a hotiloru, si pentru a avé una midilocu, in casu de accidentu, de a regasi urm'a loru. Éca persecutiuni cari nu suntu liniscitóre!

Cându apoi, in prevederea apropiatei mele esfri, voi se-mi regulezu socotél'a cu birtasiulu lazaretului, mi se respuse cá cheltuielile eráu platite printr'unu bonu asupr'a tesaurului valacu. Éca cev'a minunatu! In sfêrsitu, mâne voiu avea explicatiunea.

Giurgiu, Vineri, 30.

Éca explicatiunea. Amiculu meu prin corespondintia, d. Rosetti, dupa-ce fusesé, precum m'acceptám, unulu din instigatorii principali ai misicarei ce isbucnise la Bucuresci, a devenitu secretariu alu guvernului provisoru; impiedecatu prin functiunile s'ale de a veni se me intimpine la Giurgiu, precum me anuciase, elu scrisese noului prefectu pentru ai recomandá se aiba grigia de mine indata ce voiu sosí si de a se pune la dispositiunea mea. De aici acele politetie de care suntu impovoratu de trei dile, si care totu duréza.

Vedi bine prin acést'a cá nu siedu la otelu, cá ceialalti caletori. Mai antáiu nu suntu securu cá esista unu otelu la Giurgiu. Ocupu unu confortabilu apartamentu in cas'a presiedintelui divanului, d. P . . . Prefectulu a voitú se me duca insusi elu la óspele meu, unulu dintre numerosii mei visitatori din lazaretu. — Presintatiunea erá facuta deinainte. Óspele meu se multiamí a me stränge de mâna si a-mi díce: „Fiti aici cum veti voi si pre câtu tempu veti voi. Ne bucurámu de venirea d-vóstre, si ne vomu silí a ve face se ne

regretati la plecarea.“ Apoi se adusé dulcetie si ciubucu, dupa moda turcésca. Óspele meu, desí apartiene partidei progresiste, tiene la vechiele obiceiuri si are dreptate.

Cu tóte acestea, ori câtu de bine me afiu la Giurgiu, nu credu cá o se prelungescu siederea mea, si dorescu se me ducu câtu se póte mai curéndu la Bucuresci unde evenemintele devinu din ce in ce mai grave. Am auditu vorbindu-se multu de politica de eri incóce si sum acum in curentulu situatiunei. Ea e destulu de complicata, cum poti se judeci dupa acestu fragmentu dintr'o convorbire ce amu avutu adi de demanétia cu óspele si alu carei intielesu sum securu cá ti-lu dau, si déca nu reproducu intocmai cuvintele:

— Explicati-mi mai antáiu, t-i díseiu, ce sunteti si ce vofti.

— Noi suntemu Romani, 'mi respuse elu, si voímu se fimu! Éca tóta cestiunea. Cátu despre istoria nóstra, ea se póte asemenea resumá in câte-va cuvinte. Odinióra Moldo-Valachi'a, adeca Roman'a, (cáci acest'a este numele acestei tieri; intrebati pre tieranii de ambele parti ale Milcovului, ei nu cunoscu altu), Romani'a, díce formá unu Statu liberu si independente, cá Ungari'a, cá Poloni'a, cu care ea a fostu multu timpu in resboiu. Apoi veni o dí cându, slabita prin sfástári interne, ne mai poténdu se resiste celoru dóue poteri vecine, ea se pusé de sene-si sub suzeranitatea Portii, rezervându-si formalu drepturile s'ale cá natiune. Dar' Turcii, atunci terórea Europei, observara reu capitulatiunile. Intr'o epoca cându pretutindenii dreptulu erá inabusitu sub potere, nici o natiune crestina ne intervenindu in favórea s'a, Romani'a se vedíu desbracata cu incetulu de autonomi'a s'a si redusa la starea de simplu pasialicu. Mai târdíu, Rusi'a, care, abié nascuta, tindea deja a se substituí Turciei intr'o parte din posesiunile s'ale europene, luá in mâna cestiunea Principatelor si facú dintr'ens'a pârgí'a politicee s'ale in Orientu. Luându in mâna, sub cuvêntu de ortodoxia, caus'a moldo-valahiloru si folosindu-se de starea de sleire in care se aflá redusa Turci'a in urm'a resbelorlu ce trebuísé se sustiena in contr'a ei, Rusi'a pretinsé si reusi a fi recunoscuta pe róndu aপরতore oficiósa, apoi garanta, in fine protectóre a Principatelor si astfeliu ajunscrámu in fine a avea doi stapáni in locu de unulu. Si fiindu-cá acesti doi stapáni nu se intielegu si se cërta mer-u, primímu lovituri din ambele parti. Ei bine, acésta stare de lucruri absurda de nesuferitu, voímu se o desfiintiamu punéndu tíer'a nóstra in conditiunile normale ale esistentiei s'ale politice. Aceste conditiuni suntu acelea cari decurgu din vechile nóstre capitulatiuni cu Pórt'a: cá-ci intru ceea ce privesce tractatele posterióre incheiate între Pórt'a si Rusi'a, ele nu potú se ne lege, de vreme ce au fostu incheiate fără participarea nóstra. Se nu mai fia de protectoratu ci o recunóscere deplina si intréga autonomiei romane; acést'a este program'a nóstra.

— Si credeti că Rusi'a nu va interveni în prim'a di?

— Nu va îndrăzni, afara numai deca Turci'a nu i-ar' dá ocaziunea séu pretextulu.

— Comptati dara pe Turci'a?

— Da, deca Turci'a 'si va întielege adeveratele s'ale interese si deca i-a mai ramasu o particica din ace'a vigóre care conducea pe osmanlii pâna sub zidurile Vienei. De altmintrea caus'a nóstra este si a s'a. Credeti óre că Franci'a, Europ'a voru remané nepasatórie?

— Dara Franci'a este ocupata la ea, si Europ'a nu ve cunósce.

— Atunci ea va invetiá se ne cunósca.

Óspele meu se sculasé în petióre pronunsiandu aceste cuvinte, pe care le accentuá cu o mândria cu totul romanésca. Se reasiediá inse, si continuá cu unu tonu misícatu în care se observá o óre-care descurgiare:

— Ai dísu unu cuvêntu prea adevveratu, „necunoscuti“! Si care este póte sentinti'a nóstra de mórte. Nu ne cunósce. Ce suntemu noi? Turci, Rusi séu Români?

Avemu capitulatiunile nóstre de pe tempulu lui Mircea si Vlad? Patru ómeni si unu caporalu Badesi, Bavaresi séu Austriaci, de-arú intrá armati pe teritoriulu Elvetiei, tóta Europ'a s'ar' misicá. Rusii intra la noi si iesu dupa placerea loru, fàrà cá se se redice Franci'a, Angli'a séu veri-ce alta potere spre a o împiedecá. Cu tóte aceste suntemu patru milióne si diumetate incorporati la Rusi'a; am meritá se se gândésca si la noi cine-va. Déca Europ'a, care este descoperita si góla la extremitatea s'a orientala, s'ar' încercá se se apere de partea acést'a, apoi este cu neputintia cá ea se nu-si aduca aminte si de noi. Romani'a a fostu în cursu de mai multi secolu bulevardulu Occidentului; si ea ar' poté se mai fia.

— Asié dara, cereti crearea unui statu romanu?

— Adevverulu vorbindu, remediulu celu mai eficace ar' fi unu statu neutru, formatu din Valachi'a si Moldov'a, cu aprópe cincí milióne de ómeni, sub garanti'a Puteriloru celoru mari. Dar' póte cá tempulu de façia nu permite decátu paliative. Atunci ceremu numai recunósccerea dreptului nostru istoricu, mantienerea Constitutiunei ce natiunea 'si-a datu-o în virtutea autonomiei s'ale, cá se nu mai avemu a face cu Rusi'a singura, ci cu Europ'a intréga, adeca poterile cele mari se ne ié sub ocrotirea loru.

— Dorintiele vóstre, diseiu, nu au nimícu escisivu; implinésca-se!

Sambata demanétia 1 iuliu.

Una trasura cu patru cai m'ascépta în curte. — Este chiar' ace'a care a adusu pe fostulu ministru V...

Plecu peste una diumetate de óra. Sfêrsiescu aici povestirea cá se o reincepu dupa sosirea mea în Bucuresci. proiectasemu a me oprí pe drumu spre a visitá câmpulu de batalia dela Calugareni, vestita în analele militare ale Romaniei. Voiu face acést'a cu o alta ocaziune. Me grabescu a me duce câtu mai iute pre câmpulu chiar' alu evenimenteloru.

(Va urmá.)

Victim'a Amorului.

— Novela. Versiune. —

(Urmare.)

Margaret'a nutriá celu de ântâiu amoru în anim'a ei façia de conte si credea cá si densulu o iubescce fierbinte — dupa cum se aretá. — Intr'o dí inse se afla a fi amagita. — Contele, care crediuse pe Margaret'a a fi avuta, s'a convinsu despre contrariu; si acést'a giurstarsa a fostu de ajunsu cá se-lu faca a încungiurá pre venitoriu tóte convenirile ulterióre.

A întreprinsu o caletoria, luându-si adio dela Margaret'a de totu rece.

Acésta prima insielatiune fú pentru Margaret'a infuratóre; dar' pe incetu se parea cá s'a vindecatu ran'a... Margaret'a a iubitu din nou, pentrucá din nou se fia insielata.

Anim'a ei erá creata pentru de a iubi, cá-ci nu poté traí fàrà de amoru.

Dupa mórtea tatalui ei deveni sub ingrigirea unui afinu, unde atât'a reutate avú de a suferí, încátu anim'a i se umplú de ura façia cu toti ómenii.

Aici s'a cunoscutu cu Adalbert B. cu avutulu proprietariu, dupa care în scurtu tempu s'a si marítatu... Nu din amoru, dar' fiendu-ca a observatu ca B. o iubescce pâna la adorare, si acestu amoru erá insoçitu de o stima nemarginita, si în urma fiindu-cá a volítu a scapá de insielatiunile ulterióre. — Barbatulu si-lu stimá preste mesura, — unic'a ei nisuintia erá cá se-lu fericésca. B. erá recunoscatoriu, devenindu celu mai finu si celu mai iubitoriu consoçiu din lume.

Numai câtu densulu nu potea pricepe nici odata anim'a ei cea melancolica. — B. nu erá în stare de a pricepe insielatiunile si neplacerile cari avusesé de a le suferí Margaret'a în juneti'a s'a. Acésta jurstarsa causá Margaretei dorere, — densulu nu poté sci nici odata ce simtiuri nelinisciá spiritulu Margaretei. Erá fericitu! Lumea credea cá si Margaret'a e fericita.

Cine ar' fi potutu dar' crede ca Elis'a, — Elis'a cea cu façia suridiatóre, — se nu fia fericita?

Totu-de-a-un'a ele amusáu soçietatea. — Margaret'a jocá la pianu, ér' Elis'a cântá, — cântá cu tonulu ei celu placutu si patrundietoriu la anima. La ast'felu de ocaziuni Niculae ascultá cu pietate, si deca încetá de a mai cantá, o rogá se continue mai departe. — Si Elis'a care iubia cântecele cântá din nou.

Acum înca, punendu-si Niculae manele la olalta, rogá pe Elis'a cá se-i cânte acelu cântecu vechiu, care i-i placé lui asia de multu.

— Cu placere iubite Niculae — respunse Elis'a. — Vino Margareta si jóca la pianu.

— Nu iubita . . . adi nu jocu . . . Lasati-me adi in pace se fantasezu puçintelu . . . adá-mi colectiunea t'a de poesii, . . . scii tu care o cugetu eu . . . in care se afla poesia ce se incepe cu: „Tu nu scii, singuru eu sciu singuru eu!“ — Va jucá Niculae in locul meu, asia e iubite Niculae?

— Cu cea mai mare placere, decum'va se invoiesce si Elis'a.

— Cum se nu me invoiescu — respunsé dens'a cu claritate. — Voiu siedé frumosu lângá tine, dar' se joci cu sentiu cá Margaret'a, cá-ci din contra me superu pe tine.

Ambii se asiediara lângá pianu, si Niculae a jucatu cu atât'a sentiu, încátu tener'a Elisa începú a cantá din tóta anim'a:

Duce-m'oiu p'o culme verde verde de colina
Si-mi voiú sapá inainte locul vecinicu de odihna
Voiu vedé eu dupa mine cine, cine-a lacrimá
Cine-a pune pre momentu-mi dalbe flori „Nu me uitá!“

— Eu, respunse Niculae glumindu — fiendu densulu si fará de ace'a de o natura fórte viala.

— Intru adeveru? întrebá Elis'a cu unu surisú. Ai grigia se te tîni de cuvintu, cáci din contra, déca voiú mori, si nu-mi vei pune pe momentu flori de „Nu me uitá“ — voiú veni dupa acele.

— Da, cum se nu, pentru-ce se-ti duca chiar Niculae? díse Margaret'a. — 'Ti va duce acel'a pe care 'lu vei iubi.

— Eu? Si a iubi! Nici odata — respunsé sburdalnic'a copila.

— Ace'a nu o poti díce iubit'a mea.

— Da Margareta . . . eu sciu. . . .

Niculae s'a redicatu de pe scaunu, si prindiendu man'a Elisei cu unu tonu linu díse:

— Asié e Elisa, cá tu ins'a-ti nu credi seriosu ea nu vei iubi nici odata?

— Elis'a a rositu de totu, 'si retrase mân'a repede, si facú cu capulu unu semnu afirmativu.

Niculae s'a intristatu, ce cu atâtú erá mai abatoriu la ochiu, ca pe densulu inca nime nu-lu vediu se tristu.

Ér' Elis'a, sburdalnic'a copila, din nou începú a cântá.

— Nu cântá adi mai multu Elisa! -- díse Margaret'a — adi me simtiescu fórte curiosu, nu sum dispusa a ascultá. Mergemu mai bine in gradina. Aréta lui Niculae straturile t'ale de „Nu me uitá“ cá se scie de unde va avé de a culege florile ce o se ti le puna pe momentu, díse Margaret'a glumindu.

Propunerea fú primita, si toti trei cuprinsi de diferite sentiuri parasira sal'a.

Sórele ferbinte chiar' atunci 'si retrasé ultimele s'ale radie de pe frundiile tufóse, predându domnirea desmerdariloru ventului de séra.

Trecú vér'a cu florile s'ale. Frundiile verdi de pe arbori uscându-se incepura a cadé un'a dupa alt'a.

Pe Niculae ér' 'lu aflamu in gradina impreuna cu cele doue amice ale lui.

Margaret'a siediendu pe unu scaunu privesce trista spre frundiile cadînde, numai câte odata 'si arunca ochii catra Elis'a si Niculae. Ei stá lângá stratulu de „Nu me uitá“ cautandu printre florile cele mórte câte un'a care mai avé viétia in sine. — Si déca aflá vre-un'a Elis'a o întindea catra Niculae, care pe furisú o ducea la buze, dar' ori si cátu de ascunsu sarutá densulu florice'a albastra, Elis'a totusi 'lu observa, si atunci unu surisú fericitoriu apare pe buzele densei . . . Déca privesce si Margaret'a vre-odata intr'acolo, o lacrima de bucuria i se ivesce in ochi.

Inca o dí si Niculae fú silitu a petrece pe matusi'a lui cea morbósa la Pest'a pentru de-a petrece acolo érn'a impreuna cu dens'a.

In diu'a ace'a Margaret'a nu s'a dusu la Elis'a, pentru cá anim'a iubitóre se-si póta luá adio fara martori.

In diu'a urmatóre la amédiadi camerier'a Margaretei insinuá venirea lui Niculae.

— Am venitu pentru de-ami luá adio — díse densulu dupa salutarile indatinat — asia intristatu nu m'am despartitu neci odata, si déca nu asiú fi apromisú matusiei mele, a-mi petrece si tempulu de érna aici acasa. Nu sciu ce-mi lipsesce, dar' me simtiescu asia de curiosu, póte ace'a va fi caus'a cá in Pest'a nu voiú avé cine se-mi dee „Nu me uitá,“ intr'atât'a m'am dedatu acum cu aceste floricele.

— E dreptu, díse Margaret'a. Déca omulu se invétia cu cev'a, fórte cu greu se desvétia de ace'a.

— Intru adeveru atâtú e de greu, încátu de inainte regretamu pierderea.

— Atunci ar' trebui se grigiesci de florice'a ace'a cá se nu vescediesca nici odata.

— Ace'a e cu nepotintia dómna.

— „Nu me uitá“ inca asia de iute vescediesce cá si o alta flóre? întrebá Margaret'a.

— Cá tóte florile! Viétia unei'a durédia mai îndelungatu decátu a celei'alté, dar' cu tempulu tóte vescediescu.

— Prin urmare si florice'a d.-t'ale se va vescedi in graba? — díse Margaret'a cu alusiune.

— Nu dícu cá va vescedi de graba — respunsé Niculae observându alusiunea. — Cá-ci acum credu cá nu va vescedi curendu inse . . .

- Ce inse? Ve rogu continuati.
- Inse totusi va vescedi cá tóte florile.
- Asia dara nemicu pe lume nu duréza eternu?
- Nu dómna.

— N'aveti dreptu; eu care-mi pierduse-mi increderea in ómeni, totusi credu cá esista cev'a ce e eternu, si ace'a e amicitia, — acea amicitia santa, care se afla singuru la ómeni cu anima nobila si fara egoismu, si pe care fatalitatile timpului nu o voru nimici nici odata!

— Se póte ca aveti dreptu, póte cá esista ast'felu de amicitia, — dar' eu nu posedu unu ast'felu de amicu, prin urmare nici nu cunosc esistinta acelei'a.

— Dar' amorulu nu se póte preface in amicitia nici odata?

— Nu! — Amorul déca a trecut odata, se preface ori in ura ori in indiferentismu, — dar' in amicitia nici odata!

— Da, inse singuru la d.-vóstra — La noi la femei nu se preface nici odata in ura, déca am iubitu adeveratu, chiar' nici atunci candu a fostu nedemnu de amoru idealulu nostru. — De aci inca se póte vedé cumcá noi femeile avemu unu spiritu cu multu mai sublimu decátu d.-vóstra, — cá-ci ur'a e proprietatea animeloru de tóte dilele.

— Nu voiescu a disputá cu d.-vóstra fiindu-cá vedu cá pe noi pe barbati ni asemenati cu animele de tóte dilele. 'Mi ve-ti concede inse se ve spunu un'a, si ace'a — d.-vóstra credu cá inca o sciti si a-ti esperiatu-o — cumcá cu tempu tóte suntu trecátore.

Da, Margaret'a au sciutu bine acést'a, si totusi intru atât'a a dorutu-o cá tocmai dela acel'a a fostu silita a audí aceste cuvinte pe care 'lu iubiá Elis'a.

Tóta lumea de ar' dice-o, numai elu se nu o fi disu — tréca tóte, tóte pe lume . . . numai amorulu lui se nu incete nici odata! . . .

(Va urmá.)

Mari'a S. Turcu.

Eu nu sciu....

— Versiune. —

Eu nu sciu de ce in lume
Intr'atát'a te iubescu . . .
Incátu viéti'a-mi pentru tene
Sum in stare se-o jertfescu? . . .

Déca altulu cu 'nfocare
'Mi vorbesce de amoru . . .
Gândulu meu la tene sbóra
Cá-ci pe tene te adoru!

Ale t'ale dulci cuvente
Nu odata m'a 'nsielatu,
Totusi: anim'a-mi pe tene
Te doresce ne'ncetatu! . . .

Fl. Selageanu.

PETULANTULU.

Comedia in 5 acte

de

Augustu Kotzebue.

(Continuare.)

SCEN'A X.

Majorul Langsalm, Fridericu (se face séra.)

Majorulu:

Tresnetu si Fulgeru! Plóia cá pe tempulu lui Noe, si e intunerecu cum erá optu dile inainte de crearea lumii (observédia pe Fridericu). Me rogu de iertare, eu sum unu drumariu. Nóptea si tempestatea acesta infiorátore m'a silitu a veni aici. Credu cá am ratacitu, si nu voiu aflá pe nime cine se me indrepte.

Fridericu:

Bine a-ti venitu domnule, si unde aveti de scopu a caletori?

Majorulu:

La domnulu Sebastianu Langsalm.

Fridericu:

Asia!

Majorulu:

Mai am inca multu pâna ce voiu ajunge acolo?

Fridericu:

Ba nu, — iertatu mi-a fi inse a intrebá caus'a caletoriei d.-vóstre?

Majorulu:

Eu am acolo o copila, care am lasatu-o inca in léganu si de 16 ani nu o-am mai vediutu.

Fridericu:

Dóra nu esti d.-t'a majorulu Langsalm?

Majorulu:

Chiar' acel'a sum.

Fridericu:

Fórte bine (la o parte) N'am ce face, inse nu pociu cá se nu facu éra o gluma. (cu tonu inaltu) Eu am onóre a cunósce pe d.-r'a.

Majorulu:

(cu interesu) Intru adeveru?

Fridericu:

E o copila fórte placuta, frumósa, onesta si cu minte.

Majorulu:

Pe onóre, acést'a 'mi place s'o audu.

Fridericu:

Vei aflá acolo si unu nepotu anume Fridericu celu mai vialu si mai onestu omu pe lume.

Majorulu:

Mie mi l'au dascrisu cá pe celu mai prepaditu in lume.

Fridericu:

L'au calumniatu.

Majorulu :

Mi-a scrisu cumnat'a, că e tare misielu.

Fridericu :

Calumnii malitiose!

Majorulu :

'Mi pare bine, inse ve rogu spuneti-mi unde me afu eu acum'a.

Fridericu :

Te afii pe o mosia, care e numai de o diumetate de óra de locuinti'a domnului Langsalm.

Majorulu :

Si cine e proprietariulu mosiei acesteia?

Fridericu :

Domnulu Steinberg. Famili'a acést'a de siguru o ve-ti cunósce d-nule majoru.

Majorulu :

Nu am onóre a o cunósce.

Fridericu :

Famili'a Steinberg e fórte avuta si renumita.

Majorulu :

Nu me indoiescu. De siguru sunteti fiiulu proprietariului?

Fridericu :

Aveti dreptu domnule majoru.

Majorulu :

Domnule Steinberg. D-t'a mi-ai poté face unu servitiu mare.

Fridericu :

Din tóta anim'a.

Majorulu :

Calulu mieu nu mai resbeste drumulu, nu aveti vre-unu calu de reserva in grajdu, care se póta duce inca in sér'a acést'a pe unu invalidu betranu la d-lu Langsalm?

Fridericu :

Astadi e cu nepotintia.

Majorulu :

Si pentru ce?

Fridericu :

Cocieriulu nostru chiar' astadi s'a cununatu.

Majorulu :

Atunci nu-lu voiú incomodá.

Fridericu :

Mai avemu unulu, inse acel'a din nenorocire chiar' adi si-a ruptu unu petioru.

Majorulu :

'Mi pare fórte reu, asia dara nu am încátrau, trebue se remanu pe nópte aici.

Fridericu :

Parentii mei se voru bucurá fórte tare, me ducu că se-i chiemu aici, mai antaiu inse trebue se ve incunoscintiediu despre o jurstare. Tatalu meu, si fratele d-t'ale de mai multi ani traiescu fórte reu la olalta.

Majorulu :

Si pentru ce?

Fridericu :

Lucru in sine e bagatelú. Ambii au fostu in orasiu la o petrecere, unde erá invitata si o contesa tenera si frumósá. Fratele d-t'ale si tatalu meu s'au certatu că care se jóce mai antaiu cu dens'a. Contes'a a datu preferintia d-lui Langsalm, tatalu meu s'a superatu fórte tare — din caus'a acést'a s'a escatu intre densii o cérta mare, si sum convinsu că pâna la mórte nu se voru impacá.

Majorulu :

Cum draculu, au nebunitu dóra fratele meu? Eu asia sciám că densulu n'avea aplicare spre jocu.

Fridericu :

Chiar' că tatalu meu.

Majorulu :

Dupa cum am auditu fratele meu s'a ingrasiatu.

Fridericu :

Chiar' că tatalu meu.

Majorulu :

Atunci ar' poté abdice ambii de jocu.

Fridericu :

Singuru frumós'a contesa e caus'a la tóte, inchi-puesceti d-le majoru, lucrulu a ajunsu pana acolo încátu tatalu meu singuru la audiulu numelui de Langsalm vine in furia.

Majorulu :

Cum draculu, au numele acest'a nu e destulu de onestu?

Fridericu :

Nu poti crede d-le cătu am eu de suferitu pentru slabitiunea acést'a a tatalui meu, inse nu am ce face, í-i sum datoriu cu reverintia.

Majorulu :

Asia se si cuvine.

Fridericu :

Si pentru acei'a mi íeu libertate a ve rogá că acum intru antaiu se ve recomándu parentiloru mei sub altu nume, nu cum'va se atace densii dreptulu ospitalitatiei.

Majorulu :

D-le Steinberg ve asigurediu cumcá eu cu numele de Langsalm nu am patitu nici o rusine.

Fridericu :

Singuru pe sér'a acést'a ve rogu. Máne ve voiú conduce eu insumi la domnulu Langsalm, acum'a me voiú duce pentru de a incunoscintia parentii mei. Inse că si pâna atunci se nu ve lasu singuru aici, 'ti voiú recomandá pe sor'a mea. Dens'a inca se numesce Babetta cá si copil'a d-t'ale (in sine mergúndu catra odai'a Babettei) O oca siune buna de a me resbuná încátv'a pentru portarea ei fačia cu mine (deschide usi'a Babettei) Babetta! Iubita Babetta!

(Va urmá.)

Igien'a perului.

Igien'a ne invétia câte-va norme pentru a conservá perulu, dar' contra plesiuviei igien'a nu póte nimicu fiindu-cá acést'a bóla se mostenesce impreuna cu alte multe lucruri bune si rele.

Bólele venerice si alte bóle grele facu se cada perulu, póte chiar' si abusulu studiului si ala amorului dispune la calvitie. Cine are perulu nici pré unsu nici pré uscatu nu trebue se aiba alta grigia decâtu ace'a de a-lu pieptená si de a-lu spalá din cându in cându. Deprinderea de a spalá adese-ori perulu cu apa calda séu rece e fórté rea, pentru-cá 'lu face secu, fragilu, inchisu, si-lu predispuie se cada de tempuriu. La femei totu ace'a ce trage, intórce si turmenta perulu, i-i turbura nutritiunea: pentru ace'a damele ar' trebui se nu uite cá perulu desí este nesimtitoriu la durere, nu este un lucru inertu si fára viétia, si cá cea mai buna pieptenatura este care lasa perului o mare libertate, 'lu lasa adese-ori in repausu si-lu face accesibilu aerului.

Pentru barbatu este incomodu de a purtá peru lungu, dar' si deprinderea de a-lu rade este fórté rea; de asemenea este fórté reu de a-lu taiá prea adeseori la copii cu falsulu pretextu de ai activá crescerea. — Dr. Bazin sustiene cá celu mai frumosu peru este acela care totu-dé-un'a fú respectatu de fórfeci.

Este utilu inse de a taiá fórté puçinu perulu la acele persóne cari 'lu au slabu, raru si le cade usioru.

Cine 'si smulge perii albi nu face decâtu se grabésca progrésele plesiuviei. Cine are perulu prea unsu trebue se-lu spele cu decoctu de taritie séu cu apa de sapunu, séu cu o slaba solutiune de clorat de potassa, ori de borace. Cine 'lu are pré secu se-lu unga cu uleiu de migdale séu cu o pomada compusa din dóue parti spermacet si din trei parti uleiu de migdale. Nici unu barbatu se nu-si friseze perulu é' femeile se-o faca acést'a cátu mai raru. Fierulu caldu usuca perulu si irita pielea.

Nóptea femeile se-si lase perulu liberu, séu celu puçinu demanétia se-o faca acést'a.

In Americ'a unde este in usu pieptenatur'a cá a stramosíei Ev'a se vede perulu celu mai frumosu, atátu prin finétia, cátu si prin lungime.

Fetitiiloru se nu li se taie prea adese-ori perulu cu sperantia cá va cresce mai lungu, fiindu-cá de cele mai de multe-ori nu ajunge lungimea primitiva. Este de ajunsu a-lu taiá de vârflu puçine centimetre.

Incátu pentru acei'a cari voru se schimbe érn'a in primavéra; alb'a porumbitia in corbu negru, le punem in vedere cá tóte preparatiunile pentru a vapsí perulu, unele, de esemplu nuc'a de galla, nuc'a comuna, cój'a de granatu suntu cá si inocente, dar' dau rezultate nesigure si puçinu durabile; pre cându altele cari au de basa varulu, pétr'a iadului, plumbulu, sulfatulu de fieru, s. a. 'si ajungu scopulu ipocritu, é' intrebuintiareá loru este periculósa si vatematória sanetatiei.

CANTA, CANTA PASEREA . . .

Cânta, cânta paserea Dú-te pasere maiéstra
Nu-mi spune de mândr'a mea, La mândruti'a la feréstra
Cânta, cânta pre rachita Sí-i cânta doine de jele
Nu-mi spune de-a mea iubita. Dorulu animutiei mele!

Dú-te pasere in sboru
Sí-mi dù tu sí alu meu doru
La mândruti'a mea pre frunte
Sí-i spune se nu me uite!

S. P. Simonu.

Notitie folositorie.

Merele cá midilocu de hrana. — Analise esecutate cu ingrigire au probatu, cá merele contieau o cantitate de fosforu multu mai mare decâtu ori-ce altu fructu, si cá acestu soi de fructe ómeniloru, care suntu ocupati multu cu lucruri spirituale si 'si petrecu viétia mai multu siedindu, li se recomanda spre mancare. Ele se recomanda cu atátu mai multu, cu cátu afara de fosforu care este nutrementu pentru creierii omului, ele contieniu si indestulu oxigenu, care scutesce pe ómeni de galbénare, nedormire si bóle de pele.

*

Contra durerei de masele. — Iá si amesteca:

Tinctura de Benjuin	6 grame.
Tinctura de Iod	1 gram.
Tanin	50 centigr.
Chlorhydrat morphina	5 centigr.
Chloroform	1 gram.

Inmóie bumbacu in acést'a amestecatura si pune pe maséu'a care dóre. Déca peste o jumetate óra dorerea nu incetéza de totu puno iarú. Déca peste câte-va óre é' incepe pune din nou.

*

Petele de pe haine si rochii. — Mijloculu celu mai simplu — cámi neintrebuintiatu tocmai din caus'a cá e atátu de efinu si de lesnitiosu — pentru scóterea peteloru grase de pe haine de totu feluulu, este de a se frecá loculu patetu cu zeam'a radecinii plantei Sapunaria, numita ast'felu din caus'a cá spuméza cá si sapunulu.

Petele de grasime nu resista nici-odata acestei spalaturi, care nu alterédia nimicu nici stof'a nici colórea ei.

Originea némului omenescu. Rudolf Falb scrie din San-Francisco: „Prin studiulu limbiloru, ce se vorbescu de Indiani in si Bolivia (Cuichua si Aimara) me facui atentu la unele inrudiri cu limbile semitice, in deosebi cu cea arabica, carea o invetiases cu diligitia in tineretiele mele. Nu esista inse mare deosebire intre radecinele arice si cele semitice, ba se póte dice, cá cele semitice suntu mai preste totu arice. Cetele comune se afla mai cu séma si mai curate in Cuichua si Aimara, pentru ace'a mi-a succésu in curându in platoulu din Peru si Bolivia ale privi cá originea némului omenescu de adi.

Cum stáu la mésa Japonezii? Este cunoscutu cá Japonezii nu se punu la mésa pentru a mancá. Fáci'a de mésa, care e facta de paie, este intinsa pe unu covoru. In midilocu se pune unu vasu de lemnú, ce contiene orezu, care e nutrementulu fundamentalu alu Japoneziloru de ori ce clasa. Manier'a ordinara de a prepará orezulu este, de alu pune intr'o mica cutie de lemnú fórté usioru, pe care apoi o arunca intr'o oala cu apa ferbinte; orezulu crépa si gránele remanu seci si separate unele de altele. Fia-care convivu ié atátu orezu cátu póte contiené o farfurie de porcelanu, pe care o tiene in mâna si pe care o dúce la gura, máncaudu orezulu fara a se servi de miclele betie de ivoriu obicínuite, pana ce farfuri'a e desiérta pe jumetate; atunci se adauge orezului câteva bucatiele de pesce, de carne séu de pasere, care se gasesce pe unu feliu de bucate destinatu la nutrimentulu animalu. Bucatele suntu sarate, piperate si pregatite cu unu feliu de sosu fórté iute pregatitu, din unu feliu de fasole négra, numitu Soy. Oue, legum'e precum sfeclé, morcovi, patate, boboci de bambus si salata compusa de radecini de lotus complectéza prandiulu ordinaru alu Japoneziloru. Ciaiulu si Saki suntu luate a urmá calde si fára zacharu.

De te uiti...

De te uiti ori unde 'n lume,
Ori la cine de privesci,
Vedi numai desiertatiunea
In fientiele-omenesci.

Că-cî unirea si dreptatea
Dintre noi a disparutu,
Si in locu-i vanitatea,
Neunirea s'a nascutu.

Multu eră mai bine 'n lume
Căndu popórale traiáu
Fără picu de-ambitiune
Si 'ntre sine se 'nvoiáu.

Atunci benele comune
Ne'ncetatu totu prosperá;
Nu eră confusiune,
Toti si tóte progresá.

Adi, . . . candu lumea se pretende
Cultivata-a se numi,
Scopuri marsiavo-acum tende
Micu si mare-a-si impleni.

Adi parol'a e minciuna,
Falsitate si nedreptu,
Cei puternici 'si resbuna
Prin ucidere de dreptu.

Er' frumosulu, onestatea
Dintre ómeni s'au eschisu,
Armoni'a si dreptatea
Suntu luate chiar' in risu!

* * *

Dar' apoi óre natiunea *)
Va ajunge-alu seu destinu
Candu in fii-si ambitiunea
Infloresce cá si-unu crinu.

Nu-i destulu cá strainismulu
Ne supuse la nevoi,
Nu-i destulu cá despotismulu
Predomnesce preste noi, . . .

Se mai cërta intre sine
Chiar' si fratii de unu neamu,
De-ace'a or'ce scopu sublime
Ni remane totu in vanu.

* * *

Dati deci, frati intr'o unire
Se lucrămu cu toti dorindu
Cá natiunea-'n fericire
Se traiésca inflorindu!

Gerasimu D.

*) romana.

Scanteiutia.

Ce póte scrie o óia genului omenescu. — Eră unu tempu
candu ómenii credeau in metamorfosa, in trecerea sufletului din omu
in animalu si vice-versa.

Atunci se credea si póte nu eră adevératu; acum nu se crede
si e adevératu.

In adevéru, nu vedemu óre pe diua sume de transformari
din albu cá erinulu in rosu cá bujorulu, din óia smerita in lupu
coltiatu, din omu in ne-om, etc. etc. ? . . .

Resfoindu, intr'un'a din dílele paradeloru — candu zev-
zecii casca gur'a pe uiti si se mira de tóte mofturile — in biblio-
tec'a unui celebru omu de statu . . . romanu, am datu preste o char-
tia mai rósa de molii, dar' pe care am potutu ceti, nu cu puçina
greutate urmatórele renduri.

In period'a mea de oaiă scris'amu omenirii urmatórea cir-
culara.

Iubiti omeni si frati!

„De óre-ce in Paradisu noi am vediutu lumin'a cu o di
inaintea vóstra, dupa dreptulu majoratului, noi suntemu domnii
creatiunii si nóue ni se cade se domnimu asupr'a vóstra, prin ur-
mare ar' trebui noi se ve tundemu pe voi!

„Dar' . . . prin pecatulu vostru, a trebuitu se parasimu si
noi raiulu si se luamu parte la pedéps'a vóstra.

„Acum voi de ce sunteți asiă de nerecunoscatori, de ce di-
ceti unui omu prostu „óaiă?“ Numiti rabadarea omului prostie?
Numiti blandéti'a si nevinovati'a nóstra prostie?

„Ce a-ti dice déca am numi noi o óaiă pe a carei faciă se
zugravesce pism'a, clevetirea, incapacitatea, beti'a etc., déca am
numi-o omu séu omoaiă?

„Asemenati fisonomiile ómeniloru cu ale oiloru, comparati
virtutiele, crimele lor, si judecati singuri care e partea cea mai
buna!

„Pentru aceste motive v'am rogá se scóteți din dictionarele
vóstre expresiunea „óaiă“ cá alusiune tendentiósa.“

„Primiti . . .

R. L.

Gacitura algebrica.

De Mari'a S. Turcu.

Famili'a unui tieranu consta din siepte membrii
si anume: tat'a, mam'a si 5 copii; copilulu celu mai micu
e cu 13 luni mai teneru decátu alu doilea si asié mai
incolu pâna la alu 5-lea; mam'a e de dóue ori asié de
betrana cá toti copiii la olalta, tat'a e cu dícee ani
mai betranu decátu mam'a. — De câti ani e fie-care
membru alu familiei — déca anii toturoru la olalta
facu 100?

Terminulu pentru deslegare e 28 sept. v. 10 oct. nou.

Intre gâcitori se voru sortiá icóne frumóse si cãrti pretiöse.

Logografu.

De Ann'a Precupu.

Din urmatórele 18 silabe: u, mu, ri, ta, i, gac, tin, o, tor,
ca, tip, se, mur, schi, citu, a, esti, mi, se se formeze 7 cuvinte,
acaroru litere initali cetite din susu in josu dau numele unui
literatu romanu; ér' literele finali cetite din josu in susu dau co-
numele acelu'i'a.

1. Unu istoricu.
2. Unu generalu rusu.
3. Unu erou mitologicu.
4. Unu profetu.
5. Unu substantivu.
6. Unu verbu in presinte indicativu.
7. Unu piscu in Balcanu.

Terminulu pentru deslegare e 28 sept. v. 10 oct. n.

Intre gâcitori se voru sortiá icóne frumóse si cãrti pretiöse.

Proprietariu, Editoru si Redactoru respundietoriu: Niculae F. Negrutiu.

Gherl'a. Imprimari'a „Georgiu-Lazaru.“ 1880.